

Nr 135.

Godkänd av första kammaren den 30 april 1919.

Godkänd av andra kammaren den 30 april 1919.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av Kungl. Maj:ts dels i vissa punkter under åttonde huvudtiteln av statsverkspropositionen samt under samma huvudtitel av propositionen om tilläggsstat till riksstaten för år 1919 dels och i särskilda propositioner nr 145, 168, 171, 188 och 281 gjorda framställningar.

(Statsutskottets utlåtanden nr 8 A och B, 53, 57, 70, 71 och 96.)

Till Konungen.

1:o I den till riksdagen den 9 januari 1919 avlåtna propositionen (nr 2) med förslag till tilläggsstat till riksstaten för år 1919 har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av punkt 5 i det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att till fullbordande av beslutade ändringsarbeten i nationalmuseibygnaden anvisa på tilläggsstat för år 1919 ett reservationsanslag av 126,500 kronor.

Ändringsarbetena inom nationalmuseibygnaden hava icke, som avsett varit, kunnat avslutas under loppet av år 1918.

Riksdagen, som delar den av departementschefen uttalade uppfattningen, att dessa arbeten ofördröjligen böra fortsättas under år 1919, har alltså till fullbordande av beslutade *ändringsarbeten i nationalmuseibygnaden* anvisat på tilläggsstat för år 1919 ett reservationsanslag av 126,500 kronor.

2:o) I den till riksdagen den 9 januari 1919 avlåtna statsverkspropositionen har Eders Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln (punkt 62) föreslagit riksdagen att, i avbidan på proposition angående anslag till ny- och ombyggnad vid akademiska sjukhuset i Uppsala, av de för ändamålet tidigare beviljade statsanslagen, sammanlagt 1,764,666 kronor, beräkna på extra stat för år 1920 såsom reservationsanslag ett belopp av 500,000 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en den 11 mars 1919 till riksdagen avlåten proposition, nr 188, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels medgiva, att det av riksdagen år 1917 för beviljande av ytterligare anslag å 771,666 kronor till ny- och ombyggnad vid akademiska sjukhuset i Uppsala uppställda villkoret, att landstinget skulle utfästa sig att, därest brist skulle uppstå i de för arbetets utförande beviljade anslagen, bidra till täckande av denna brist efter samma grunder, som gällde för det då beviljade bidragets utgående till omförmälda byggnadsföretag, må ändras därhän, att landstingets andel i eventuell brist i byggnadsanslaget begränsas till ett belopp, som tillhoppa med av landstinget förut beviljade anslag ej överskrider 3,000,000 kronor;

dels ock av de tidigare beviljade statsanslagen för ifrågavarande ändamål, sammanlagt 1,764,666 kronor, anvisa på extra stat för år 1920 såsom reservationsanslag ett belopp av 350,000 kronor.

Av de till ny- och ombyggnad vid akademiska sjukhuset i Uppsala beviljade statsanslagen å tillhoppa 1,764,666 kronor hava av riksdagen för ändamålet hittills anvisats sammanlagt 725,000 kronor.

Frågan om ändring av ett utav de villkor, som riksdagen år 1917 uppställde för det då beviljade ytterligare anslaget till ifrågavarande byggnadsföretag, har tillkommit i syfte att påskynda företagets igångsättande. Riksdagen, som ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning, har följaktligen,

dels medgivit, att det av riksdagen år 1917 för beviljande av ytterligare anslag å 771,666 kronor till ny- och ombyggnad vid akademiska sjukhuset i Uppsala uppställda villkoret, att landstinget skulle utfästa sig att, därest brist skulle uppstå i de för arbetets utförande beviljade anslagen, bidra till täckande av denna brist efter samma grunder, som gällde för det då beviljade bidragets utgående till omförmälda byggnadsföretag, må ändras därhän, att landstingets andel i eventuell brist i byggnadsanslaget begränsas till ett belopp, som tillhoppa med av landstinget förut beviljade anslag ej överskrider 3,000,000 kronor;

dels ock av de tidigare beviljade statsanslagen för ifrågavarande ändamål, sammanlagt 1,764,666 kronor, anvisat på extra stat för år 1920 såsom reservationsanslag ett belopp av 350,000 kronor.

3:o) I statsverkspropositionen har Eders Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln (punkt 147) föreslagit riksdagen att i avbidan på proposition angående anslag till en pediatrik klinik vid allmänna barnhuset i Stockholm för ändamålet beräkna på extra stat för år 1920 ett förslagsanslag, högst 20,000 kronor.

Härjämte har Eders Kungl. Maj:t i den samma dag till riksdagen avlåtna propositionen med förslag till tilläggsstat till riksstaten för år 1919 i punkt 23 under åttonde huvudtiteln föreslagit riksdagen att i avbidan på proposition angående anslag till en pediatrik klinik vid allmänna barnhuset i Stockholm för ändamålet beräkna på tilläggsstat för år 1919 ett förslagsanslag, högst 10,000 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en den 21 februari 1919 till riksdagen avlåten proposition, nr 145, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels till bestridande av dagavgifter för sjuka barn, som till provisorisk vård och för pediatrik klinisk undervisning intagas å allmänna barnhuset i Stockholm, i den mån dylika avgifter ej åligga Stockholms kommun eller bekostas av enskilda, anvisa på extra stat för år 1920 ett förslagsanslag, högst 20,000 kronor;

dels ock för enahanda ändamål anvisa på tilläggsstat för år 1919 ett förslagsanslag, högst 10,000 kronor.

Den sak, det här gäller, är att bereda möjlighet till en förbättrad pediatrik klinisk undervisning vid karolinska mediko-kirurgiska institutet.

Den åsyftade förbättrade pediatrika undervisningen vill man söka vinna genom att å allmänna barnhuset intages ett erforderligt antal sjuka barn. Frågan härom har varit föremål för en vidlyftig utredning, som utmynnat däri, att direktionen för barnhuset förklarar, att, under vissa förutsättningar, hinder icke möter att tills vidare å barnhuset till provisorisk vård och för klinisk undervisning mottaga sjuka barn till angivet antal mot en av direktionen bestämd dagavgift.

Det är för bestridande av denna dagavgift, som statsanslag nu erfordras.

Riksdagen, som vid prövning av det föreliggande förslaget icke funnit något att erinra mot detsamma, har alltså,

dels till bestridande av dagavgifter för sjuka barn, som till provisorisk vård och för pediatrik klinisk undervisning intagas å allmänna

barnhuset i Stockholm, i den mån dylika avgifter ej åligga Stockholms kommun eller bekostas av enskilda, anvisat på extra stat för år 1920 ett förslagsanslag, högst, 20,000 kronor;

dels ock för enahanda ändamål anvisat på tilläggsstat för år 1919 ett förslagsanslag, högst, 10,000 kronor.

4:o) I propositionen med förslag till tilläggsstat till riksstaten för år 1919 har Eders Kungl. Maj:t under punkten 21 av åttonde huvudtiteln föreslagit riksdagen att till utvidgning av det utav lärarkollegiet vid karolinska mediko-kirurgiska institutet till sammanträdeslokal disponerade rummet i den för institutets anatomiska institution m. m. uppförda byggnaden ävensom till anskaffande av två nya bord i nämnda rum anvisa på tilläggsstat för år 1919 ett reservationsanslag av 12,325 kronor.

Riksdagen, som funnit sig böra bifalla förslaget, har alltså till *utvidgning av det utav lärarkollegiet vid karolinska mediko-kirurgiska institutet till sammanträdeslokal disponerade rummet* i den för institutets anatomiska institution m. m. uppförda byggnaden ävensom *till anskaffande av två nya bord* i nämnda rum anvisat på tilläggsstat för år 1919 ett reservationsanslag av 12,325 kronor.

5:o) I sistnämnda proposition har Eders Kungl. Maj:t under punkt 24 av åttonde huvudtiteln föreslagit riksdagen att anvisa på tilläggsstat för år 1919 ett förslagsanslag, högst 550,000 kronor, till täckande av motsedd brist i serafimerlasarettets räkenskaper för år 1919.

På tilläggsstat för år 1918 anvisade riksdagen till täckande av år 1917 uppkommen samt för år 1918 motsedd brist i serafimerlasarettets räkenskaper ett förslagsanslag, högst, 468,097 kronor. Av detta förslagsanslag avsågs till täckande av den för år 1918 motsedda bristen ett belopp av 200,000 kronor. Denna brist ha emellertid visat sig betydligt överstiga nämnda belopp, och på därom av direktionen gjord framställning har Eders Kungl. Maj:t genom beslut den 15 november 1918 från förslagsanslaget till oförutsedda utgifter anvisat ett belopp av 350,000 kronor för ifrågavarande ändamål för år 1918.

Det av Eders Kungl. Maj:t nu för år 1919 föreslagna beloppet, 550,000 kronor, motsvarar alltså vad sammanlagt för nästföregående år för ändamålet erfordrats.

Riksdagens vederbörande utskott, som tagit del av en approximativ beräkning av lasarettets inkomst- och utgiftsstat för år 1918, har därvid funnit, att densamma uppvisar en brist, som väsentligt överstiger de förut för detta år anvisade beloppen å tillhoppa 550,000 kronor. Om också det

nu föreslagna beloppet förefaller riksdagen synnerligen högt, har riksdagen icke funnit en under andra förhållanden tänkbar minskning av detsamma nu tillräddig. Ett eventuellt under år 1919 inträffande prisfall å viss för lasarettets drift erforderlig materiell torde nämligen kunna uppvägas av den för år 1918 uppkomna ytterligare bristen, till vars täckande medel hittills ej äro anvisade.

Riksdagen har alltså anvisat på tilläggsstat för år 1919 ett förslagsanslag, högst, 550,000 kronor, till täckande av *motsedd brist i serafimerlasarettets räkenskaper för år 1919*.

6:o) I en till riksdagen den 11 mars 1919 avlåten proposition, nr 281, har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att till täckande av den brist, som år 1918 uppkommit i serafimerlasarettets räkenskaper — utöver av riksdagen tidigare för ändamålet anvisade medel — anvisa på tilläggsstat för år 1919 ett förslagsanslag, högst 81,720 kronor.

Av vad riksdagen, på sätt framgår av nästföregående punkt, i denna fråga redan yttrat, följer, att riksdagen ansett, att jämväl den ytterligare brist i serafimerlasarettets räkenskaper för år 1918 — till vars täckande förslag föreligger i förevarande proposition nr 281 — bör kunna täckas av det för år 1919 till samma ändamål beviljade anslaget, och att riksdagen följaktligen ej kunnat bifalla Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition. Skulle det sedermera visa sig, att det för år 1919 anvisade anslaget befinnes otillräckligt, torde Eders Kungl. Maj:t ej underlåta att genom framställning till nästkommande års riksdag avgiva förslag angående täckande av framdeles uppkommen brist.

Riksdagen får alltså nu anmäla, att Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition ej av riksdagen bifallits.

7:o) I propositionen med förslag till tilläggsstat till riksstaten för år 1919 har Eders Kungl. Maj:t under punkt 30 av åttonde huvudtiteln föreslagit riksdagen att för högre lärarinneseminariet anvisa på tilläggsstat för år 1919:

till förstärkande av det på extra stat för år 1919	
till expenser anvisade anslaget	kronor 3,000: —
till inredning av lokal för en vid seminariets	
hållsskola anordnad kurs för utbildande av	
hushållsskolor	» 1,620: —

Summa kronor 4,620: —

att utgå såsom ett gemensamt förslagsanslag å högst sistnämnda belopp.

Riksdagen, som icke funnit anledning till erinran mot förevarande förslag, har för *högre lärarinneseminariet* anvisat på tilläggsstat för år 1919: till förstärkande av det på extra stat för år 1919 till expenser anvisade anslaget..... kronor 3,000: —
till inredning av lokal för en vid seminariets hus-
hållsskola anordnad kurs för utbildande av husmödrar » 1,620: —
Summa kronor 4,620: —

att utgå såsom ett gemensamt förslagsanslag å högst sistnämnda belopp.

8:o) I sistnämnda proposition har Eders Kungl. Maj:t under punkt 32 av åttonde huvudtiteln föreslagit riksdagen att för tackande, efter Eders Kungl. Maj:ts beprövande, av utgifter, som under år 1919*) skola bestridas av ljus- och vedkassan vid vederbörande allmänna läroverk, men som ej kunna utgöras av denna kassas medel, därest ej terminsavgifterna till densamma sättas till högre belopp än 15 kronor, anvisa på tilläggsstat för år 1919 ett förslagsanslag av 430,000 kronor.

År 1918 anvisade riksdagen till nu ifrågakomna ändamål på tilläggsstat för samma år ett förslagsanslag av 150,000 kronor. Då behov av statsbidrag till de allmänna läroverkens ljus- och vedkassor alltjämt synes föreligga, har riksdagen icke ansett sig kunna framställa någon erinran emot Eders Kungl. Maj:ts förslag och har alltså, för tackande, efter Eders Kungl. Maj:ts beprövande, av utgifter, som under år 1919 skola bestridas av *ljus- och vedkassan vid vederbörande allmänna läroverk*, men som ej kunna utgöras av denna kassas medel, därest ej terminsavgifterna till densamma sättas till högre belopp än 15 kronor, anvisat på tilläggsstat för år 1919 ett förslagsanslag av 430,000 kronor.

9:o) Eders Kungl. Maj:t har vidare i samma proposition under punkt 33 av åttonde huvudtiteln föreslagit riksdagen att till tackande av de utgifter, som under år 1919 skola bestridas av nya elementarskolans skolkassa, men som ej kunna utgöras medelst avgifter å sammanlagt 44 kronor av varje betalande lärjunge, anvisa på tilläggsstat för år 1919 ett förslagsanslag å 12,500 kronor.

Till tackande av de utgifter, som under höstterminen år 1918 skulle bestridas av nya elementarskolans skolkassa, men som ej kunde utgöras medelst terminsavgift å högst 22 kronor av varje betalande lärjunge, anvisade 1918 års riksdag på tilläggsstat för samma år ett förslagsanslag av 5,500 kronor.

*) I statsrådsprotokollet står på grund av tryckfel »1920».

Riksdagen, som finner anslag till förevarande ändamål alltjämt vara av behovet påkallat och som icke haft något att erinra mot det föreslagna beloppet, har alltså till *täckande av de utgifter, som under år 1919 skola bestridas av nya elementarskolans skolkassa, men som ej kunna utgöras medelst avgifter å sammanlagt 44 kronor av varje betalande lärjunge*, anvisat på tilläggsstat för år 1919 ett förslagsanslag å 12,500 kronor.

10:o) Eders Kungl. Maj:t har vidare i meranämnda proposition med förslag till tilläggsstat till riksstaten för år 1919 under punkt 40 av åttonde huvudtiteln föreslagit riksdagen att anvisa på tilläggsstat för år 1919 ett förslagsanslag, högst, 120,000 kronor, att efter Eders Kungl. Maj:ts bestämmande användas till förstärkande av de i folkskoleseminariernas stater upptagna anslagen till materiell samt ljus och ved m. m., till seminarie-trädgårdarnas underhåll och skötsel, till materialier till undervisningen i slöjd och husligt arbete, till idrottsmateriellens underhåll m. m.

För vartdera av åren 1917 och 1918 har riksdagen till täckande av brister i de särskilda seminariernas stater anvisat ett extra förslagsanslag, högst, 30,000 kronor, varjämte för samma ändamål på tilläggsstat för år 1918 anvisats ett förslagsanslag, högst, 90,000 kronor. Anslagen hade påkallats av de stegrade kostnaderna för uppvärmning, belysning och renhållning m. m., som varit en följd av den rådande kristiden.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen på tilläggsstat för år 1919 anvisat ett förslagsanslag, högst, 120,000 kronor, att efter Eders Kungl. Maj:ts bestämmande användas till *förstärkande av de i folkskoleseminariernas stater upptagna anslagen till materiell samt ljus och ved m. m., till seminarie-trädgårdarnas underhåll och skötsel, till materialier till undervisningen i slöjd och husligt arbete, till idrottsmateriellens underhåll m. m.*

11:o) I anledning av Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 42 av åttonde huvudtiteln i propositionen med förslag till tilläggsstat till riksstaten för år 1919) har riksdagen till bestridande av ytterligare kostnader för *fortbildningskurser för lärare vid egentliga folkskolor och småskolor* anvisat på tilläggsstat för år 1919 såsom särskilda reservationsanslag:

till fortbildningskurser i allmänhet ett belopp av 4,600 kronor,

till särskilda fortbildningskurser i gymnastik ett belopp av 3,340 kronor,

till särskilda fortbildningskurser i skolträdgårdsskötsel ett belopp av 1,700 kronor samt

till särskilda kurser i simning och livräddning ett belopp av 250 kronor,
eller sammanlagt 9,890 kronor.

12:o) I propositionen angående tilläggsstat för år 1919 har Eders Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln (punkt 50) föreslagit riksdagen att, i avbidan på proposition angående förstärkande av det ordinarie anslaget till institutet och förskolan för blindas å Tomtebodas, beräkna för ändamålet på tilläggsstat för år 1919 ett belopp av 83,700 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en den 21 februari 1919 till riksdagen avlåten proposition, nr 168, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden samma dag, föreslagit riksdagen att anvisa på tilläggsstat för år 1919 såsom förslagsanslag, högst,

dels ett belopp av 83,700 kronor, att efter Eders Kungl. Maj:ts bestämmande användas till förstärkande av det ordinarie anslaget till institutet och förskolan för blindas å Tomtebodas,

dels ock ett belopp av 41,058 kronor till täckande av under år 1918 uppkommen brist i det ordinarie anslaget till nämnda institut och förskola.

På sätt av utredningen framgår, har direktionen för institutet och förskolan för blindas vid Tomtebodas hemställt, att, för beredande av bidrag till täckande av de ökade omkostnaderna för blindanstaltens verksamhet, i samband med fastställande av ny stat för anstalten sådan ändring måtte vidtagas i § 5 av lagen angående blindundervisningen den 29 maj 1896, att den årliga avgift, vilken skall för vart och ett blint barn, som, på grund av bestämmelserna i sagda lag, är intaget i på statens bekostnad upprättad läroanstalt för blindas, erläggas av vederbörande landstingsområde eller av stad, som ej i landsting deltagar, måtte höjas från 300 till 400 kronor. Då antalet elever vid blindanstalten på grund av senaste årens erfarenheter beräknas till 155, skulle på detta sätt tillföras anstalten en ökad årsinkomst av 15,500 kronor, med vilket belopp det erforderliga statsbidraget alltså skulle kunna minskas.

I likhet med direktionen har jämväl folkskolöverstyrelsen förklarat sig finna en höjning av de för blindeleverna utgående avgifterna vara av omständigheterna fullt motiverad, men i avvaktan å omreglering av anstaltens ordinarie stat ansett med den ifrågasatta höjningen böra anstå, till dess de framtida kostnaderna för blindelevernas uppfostran och underhåll bättre kunna överskådas. Ej heller departementschefen har ansett någon höjning av berörda avgifter nu böra vidtagas.

Vid aktgivande å vad i sistberörda hänseende sålunda förekommit, har

riksdagen icke funnit några övertygande skäl vara anförda för ett uppskov med avgörandet av frågan om höjning av avgifterna för blindeleverna. Enligt riksdagens mening synas tvärtom omständigheterna tala för, att en ändring härutinnan snarast kommer till stånd.

Riksdagen, som i övrigt icke funnit anledning till erinran mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning, har anvisat på tilläggsstat för år 1919 såsom förslagsanslag, högst,

dels ett belopp av 83,700 kronor, att efter Eders Kungl. Maj:ts bestämmande användas till förstärkande av det ordinarie anslaget till institutet och förskolan för blindas å Tomtebodas,

dels ock ett belopp av 41,058 kronor till täckande av under år 1918 uppkommen brist i det ordinarie anslaget till nämnda institut och förskola.

13:o) I propositionen angående tilläggsstat för år 1919 har Eders Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln (punkt 53) föreslagit riksdagen att, i avbidan på proposition angående täckande av brist i staten för år 1918 för den med drottning Sofias stiftelse förenade vårdanstalten för blindas dövstumma och blindas sinnesslöa m. fl. samt förstärkande av anslagen till nämnda anstalt för år 1919, beräkna för ändamålet på tilläggsstat för år 1919 ett belopp av 103,000 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en den 21 februari 1919 till riksdagen avlåten proposition, nr 171, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att på tilläggsstat för år 1919 såsom särskilda förslagsanslag anvisa:

dels högst 13,000 kronor till täckande av under år 1918 uppkommen brist i staten för den med drottning Sofias stiftelse förenade vårdanstalten för blindas dövstumma och blindas sinnesslöa m. fl.,

dels ock högst 90,000 kronor att efter Eders Kungl. Maj:ts bestämmande användas till förstärkande av anslagen till nämnda anstalt för år 1919.

Riksdagen, som icke funnit anledning till erinran mot Eders Kungl. Maj:ts föreliggande förslag, har på tilläggsstat för år 1919 såsom särskilda förslagsanslag, högst, anvisat:

dels 13,000 kronor till täckande av under år 1918 uppkommen brist i staten för den med drottning Sofias stiftelse förenade vårdanstalten för blindas dövstumma och blindas sinnesslöa m. fl.,

dels ock 90,000 kronor att efter Eders Kungl. Maj:ts bestämmande användas till förstärkande av anslagen till nämnda anstalt för år 1919.

14:o) Eders Kungl. Maj:t har i statsverkspropositionen under punkt 241 av åttonde huvudtiteln föreslagit riksdagen att för tekniska högskolan anvisa på extra stat för år 1920

dels till samlingar och laborationer ett förslagsanslag, högst 75,000 kronor;

dels till diverse utgifter för bränsle, lyshållning m. m. ett förslagsanslag, högst 250,000 kronor;

dels ock till inköp av maskiner, apparater m. m. för de nya laboratoriernas utrustning ett reservationsanslag å 300,000 kronor.

Vidare har Eders Kungl. Maj:t i propositionen med förslag till tilläggsstat till riksstaten för år 1919 under punkt 55 av åttonde huvudtiteln föreslagit riksdagen att för tekniska högskolan på tilläggsstat för år 1919 såsom särskilda förslagsanslag, högst, anvisa

dels till ytterligare kostnader för samlingar och laborationer ett belopp av 25,000 kronor;

dels ock till ytterligare kostnader för diverse utgifter för bränsle, lyshållning m. m. ett belopp av 190,000 kronor.

I samband härmed har riksdagen till behandling förehaft en inom riksdagen väckt motion, däri, bland annat, hemställts, att riksdagen måtte utöver vissa av Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln upptagna anslag till tekniska högskolan bevilja

på tilläggsstat för år 1919:

för utrustning av laboratorier ett belopp av 350,000 kronor; samt

på extra stat för år 1920:

för utrustning av laboratorier ytterligare ett belopp av 50,000 kronor.

Beträffande de av motionären för utrustning av laboratorier äskade belopp anföres i motionen följande:

»För utrustning av Tekniska högskolans nya laboratorier har av riksdagen 1911 beviljats inalles 622,197 kronor. Dessa medel äro nu enligt uppgift i det närmaste disponerade för de särskilda institutionernas behov genom redan erhållna eller beställda maskinella anordningar och utrustningsföremål. Nu har högskolans styrelse hemställt om ökade anslag för samma ändamål med dels 921,895 kronor, dels ytterligare 81,193 kronor särskilt för de hyttmekaniska och metallurgiska laboratoriernas utrustning. Till grund för dessa framställningar anför lärarekollegiet, att utrustningen av högskolans nya laboratorier icke har kunnat ske efter den ursprungliga, år 1906 uppgjorda planen. En stor del av den erforderliga materiel-len hade ej kunnat anskaffas under krigsåren och de från början anslagna medlen hade ej på långt när räckt till för ändamålet, vilket icke är ägnat

att förvåna med hänsyn till den oerhörda prisstegringen på så gott som alla hithörande artiklar.

Av de sålunda begärda anslagen har styrelsen hemställt, att 521,895 kronor respektive 81,193 kronor skulle utgå på tilläggsstat för år 1919 och 400,000 kronor å extra stat för år 1920.

Av dessa belopp har Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen helt utslutit de två förstnämnda och nedsatt det sistnämnda till 300,000 kronor. Detta motiveras därmed, att den möjligheten ej vore utesluten, att, då mindre exceptionella förhållanden inträtt, utsikt kunde förefinnas att för mindre kostnad erhålla erforderlig utrustningsmateriell samt att kostnaderna för den allra nödvändigaste materielen borde kunna bestridas med den för år 1920 äskade summan av 300,000 kronor.

Genom denna minskning av anslagen skulle högskolan således just nu, då behovet av ökad ingenjörutbildning gör sig särskilt kännbart, ställas inför den mycket betänkliga situationen, att laboratoriernas utrustning icke blott måste bedrivas i långsammare tempo än avsett varit, utan måste så gott som uppskjutas ett helt år, enär intet anslag för utrustningens fortsättande under år 1919 skulle finnas att tillgå.

Genom en sådan sakernas ordning skulle undervisningen emellertid bli alla för mycket lidande och ännu en generation av elever, trots att de dyrbara laboratorielokalerna äro färdigställda och måste för dryga kostnader uppvärmas och belysas, nödgas att i avsevärd grad avstå från den förbättrade undervisning, som de nya laboratoriernas inrättande avsetts medföra. En dylik misshushållning får icke utan synnerligen tvingande skäl ifrågakomma.

Emellertid torde man på grund av det statsfinansiella läget vara nödsakad förutsätta en uppdelning av anslagsbehovet på tre år i stället för två, men då på sådant sätt att laboratorieutrustningen nu ej behöver helt inställas. För detta ändamål föreslås, att av de 521,895 kronor, som begärts på tilläggsstat för år 1919, måtte av riksdagen beviljas åtminstone 300,000 kronor, att av Kungl. Maj:t fördelas efter förslag av högskolans styrelse. Vidare hemställs, att av de på tilläggsstat för år 1919 till utrustning av de hyttmekaniska och metallurgiska laboratorierna begärda 81,193 kronor måtte för samma ändamål å nämnda tilläggsstat upptagas 46,258 kronor, i enlighet med härvid fogat yttrande av professorerna J. Leffler och A. Johansson. Sammanlagt skulle sålunda för ifrågavarande ändamål å 1919 års tilläggsstat upptagas ett till 350,000 kronor avrundat belopp. Å extra stat för år 1920 bör upptagas jämte de av Kungl. Maj:t föreslagna 300,000 kronor även återstående anslagsbehov för de hyttmekaniska och metallurgiska laboratorierna, eller 44,935 kronor, varför även för detta år

ett till 350,000 kronor avrundat belopp föreslås upptaget. Därutöver erfordrerligt anslag, nu beräknat till något över 300,000 kronor, skulle således ändock få anstå till år 1921.»

Vad först beträffar anslag till samlingar och laborationer, må erinras, hurusom riksdagen för detta ändamål, utöver det ordinarie anslaget å 17,500 kronor, anvisat på extra stat för år 1919 ett belopp av 50,000 kronor. Högskolans styrelse har nu beräknat det ytterligare anslagsbelopp, som skulle för år 1919 för samma ändamål erfordras, till 47,755 kronor, och totalbeloppet av det för år 1920 erforderliga anslaget — fränsett det ordinarie anslaget å 17,500 kronor — till 112,345 kronor. Eders Kungl. Maj:t har föreslagit till samlingar och laborationer på tilläggsstat för år 1919 ett belopp av 25,000 kronor och på extra stat för år 1920 75,000 kronor, varvid, på sätt av statsrådsprotokollet framgår, departementschefen pekat på möjligheten att från elevavgifterna erhålla tilläventyrs erforderligt tillskott. Riksdagen har ansett sig böra bifalla, vad Eders Kungl. Maj:t härutinnan föreslagit.

Vidkommande anslaget till utgifter för bränsle, lyshållning m. m. har Eders Kungl. Maj:t i anslutning till lärarkollegiets vid högskolan beräkningar för detta ändamål på tilläggsstat för år 1919 föreslagit ett belopp av 190,000 kronor och på extra stat för år 1920 250,000 kronor. Då dessa belopp äro beräknade — företrädesvis vad angår det för år 1920 föreslagna — under antagande att en återgång till mera normala förhållanden skulle under sistnämnda år göra sig märkbar, anser riksdagen någon nedsättning av beloppnen icke kunna vidtagas, utan har riksdagen bifallit Eders Kungl. Maj:ts förslag jämväl i denna del.

Vad så angår anslaget till inköp av maskiner, apparater m. m. för de nya laboratoriernas utrustning hade 1911 års riksdag för detta ändamål beviljat ett belopp av 622,197 kronor. Bland annat otillräckligheten av detta belopp föranledde högskolestyrelsen att framlägga nytt förslag till de olika laboratoriernas utrustning, slutande å tillhoppa 1,003,088 kronor. Eders Kungl. Maj:t har nu för ändamålet föreslagit på extra stat för år 1920 ett belopp av 300,000 kronor, varvid departementschefen, på sätt framgår av statsrådsprotokollet, dels pekat på möjligheten att, då mindre exceptionella förhållanden inträtt, utsikt kan förefinnas att för mindre kostnader erhålla erforderlig utrustningsmateriell, dels ock framhållit, att departementschefen i och med tillstyrkande av angivna belopp, 300,000 kronor, ingalunda ville hava intagit någon ståndpunkt i avseende å fullföljande av den utav högskolan givna kostnadsplanen. Ovanberörda motion innebär beredande av ytterligare medel för ifrågavarande ända-

mål, nämligen dels 350,000 kronor på tilläggsstat för år 1919, dels ock 50,000 kronor på extra stat för år 1920.

Riksdagen, som för sin del tillfullo inser vikten av att i synnerhet under nuvarande förhållanden högskolans laboratorier äga en för ingenjörutbildningen erforderlig och nödvändig materiell, har ej kunnat undgå finna det av departementschefen föreslagna beloppet väl snävt begränsat, varvid riksdagen särskilt fäst sig vid det förhållandet, att något anslag för ändamålet icke är föreslaget på tilläggsstat för år 1919. Lika med vad i motionen sägs, anser riksdagen det vara nödvändigt, att medel för detta år åtminstone i någon utsträckning äro tillfinnandes, enär eljest därav ett fördröjande av laboratorieutrustningen skulle föranledas, vars menliga inverknings på hela ingenjörutbildningen kunna visa sig rätt avsevärda. Beträffande beloppen anser sig riksdagen böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag om anslag för ändamålet för år 1920, och vidkommande år 1919 har riksdagen beslutat anvisa ett belopp, som riksdagen av statsfinansiella skäl icke funnit sig kunna sätta högre än till 250,000 kronor. Härvid vill riksdagen dock hava uttalat, att ett under nuvarande förhållanden forcerat materiellinköp icke bör omedelbart igångsättas, utan att man i stället synes böra, i den mån det är görligt, söka invänta mera gynnsamma konjunkturen, under vilka man torde kunna för betydligt billigare priser än nu beräknats erhålla önskade apparater och maskiner.

Lika med departementschefen vill jämväl riksdagen betona, att riksdagen genom anvisande av nämnda belopp ingalunda vill hava intagit någon ståndpunkt i avseende å fullföljandet av den i statsrådsprotokollet framlagda kostnadsplanen.

Riksdagen har alltså i anledning av Eders Kungl. Maj:ts förslag samt ovanberörda motion för *tekniska högskolan* anvisat

dels på extra stat för år 1920

a) till samlingar och laborationer ett förslagsanslag, högst, 75,000 kronor;

b) till diverse utgifter för bränsle, lyshållning m. m. ett förslagsanslag, högst, 250,000 kronor;

c) till inköp av maskiner, apparater m. m. för de nya laboratoriernas utrustning ett reservationsanslag å 300,000 kronor;

dels ock på tilläggsstat för år 1919

a) till ytterligare kostnader för samlingar och laborationer ett förslagsanslag, högst, 25,000 kronor;

b) till ytterligare kostnader för diverse utgifter för bränsle, lyshållning m. m. ett förslagsanslag, högst, 190,000 kronor;

c) till inköp av maskiner, apparater m. m. för de nya laboratoriernas utrustning ett reservationsanslag å 250,000 kronor.

15:o) Eders Kungl. Maj:t har under punkt 58 av åttonde huvudtiteln i propositionen med förslag till tilläggsstat till riksstaten för år 1919 föreslagit riksdagen att på tilläggsstat för år 1919 såsom särskilda förslagsanslag anvisa

dels till täckande av under år 1918 beräknad brist i de för tekniska skolan i Stockholm anslagna medel till uppvärmning ett belopp av högst 3,000 kronor,

dels ock till förstärkande av de för år 1919 läroanstalten till buds stående medel till uppvärmning ett belopp av högst 21,300 kronor.

Riksdagen, som icke funnit anledning till erinran mot Eders Kungl. Maj:ts föreliggande förslag, har på tilläggsstat för år 1919 såsom särskilda förslagsanslag, högst, anvisat

dels till täckande av under år 1918 beräknad brist i de för *tekniska skolan i Stockholm* anslagna medel till uppvärmning ett belopp av 3,000 kronor,

dels ock till förstärkande av de för år 1919 läroanstalten till buds stående medel till uppvärmning ett belopp av 21,300 kronor.

Stockholm den 30 april 1919.

Med undersätlig vördnad.
